Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
V. TRSTENJAK
fremsat den 12. januar 2012[1]

Sag C-591/10

Littlewoods Retail Ltd m.fl.
mod
Her Majesty's Commissioners of Revenue and Customs

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Det Forenede Kongerige))

»Tilbagebetaling af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten — forrentning — simpel rente — rentes rente — medlemsstaternes procesautonomi — effektivitetsprincippet — ækvivalensprincippet«

I – Indledning

1. Med den foreliggende anmodning om en præjudiciel afgørelse indgivet af High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, er Domstolen blevet forelagt fire spørgsmål vedrørende forpligtelsen i henhold til EU-retten til at tilbagebetale moms, der er opkrævet i strid med EU-retten. I denne sammenhæng ønsker den forelæggende ret navnlig oplyst, hvorvidt, og i bekræftende fald i hvilket omfang, en medlemsstat, der har opkrævet moms i strid med EU's momslovgivning, foruden tilbagebetalingen af hovedstolen også er forpligtet til at betale renter af dette beløb.

II – Retsforskrifter

A – *Nationale retsforskrifter*

2. Value Added Tax Act 1994 (herefter »VATA 1994«) indeholder nationale lovbestemmelser vedrørende administration, opkrævning og håndhævelse af moms samt anke til en særlig domstol.

3. Såfremt en afgiftspligtig person har betalt for meget moms, giver section 80 i VATA 1994 vedkommende mulighed for at kræve det beløb, der er betalt for meget, tilbagebetalt. Af relevans for den foreliggende sag bestemmer section 80 i VATA 1994 følgende:

»Kreditering eller tilbagebetaling af moms, der er indberettet eller betalt for meget

1. Såfremt en afgiftspligtig person

a) til Commissioners har indberettet moms for en angivet regnskabsperiode (uanset hvornår denne er afsluttet), og

1 — Originalsprog: tysk. Processprog: engelsk.

b) i denne forbindelse har medtaget et beløb som udgående afgift, som ikke var skyldig udgående afgift,

er Commissioners pligtig at kreditere vedkommende dette beløb.

[…]

1B. Såfremt en afgiftspligtig person for en angivet regnskabsperiode (uanset hvornår denne er afsluttet) har betalt et momsbeløb til Commissioners, som ikke var skyldig moms, og som ikke beror på

a) en erklæring om udgående afgift for et beløb, som ikke var underlagt udgående afgift, eller

[…],

er Commissioners pligtig at tilbagebetale dette beløb til vedkommende.

2. Commissioners er kun pligtig at kreditere eller tilbagebetale et beløb efter denne section, efter at der er fremsat krav herom.

2A. Såfremt

a) et beløb skal krediteres en afgiftspligtig person som følge af et krav i medfør af denne sections subsection 1 eller 1A, og

b) efter modregning af eventuelle beløb i henhold til denne lov, hele eller en del af dette beløb stadig skal krediteres den pågældende,

er Commissioners pligtig at betale (eller tilbagebetale) det resterende beløb til denne.

[…]

7. Medmindre andet er fastsat i denne section, er Commissioners ikke pligtig at kreditere eller tilbagebetale beløb, som er indberettet eller indbetalt som moms, som ikke var skyldig.«

4. Såfremt en afgiftspligtig persons krav i medfør af section 80 i VATA 1994 bliver imødekommet, kan denne også være berettiget til rente af det beløb, der er betalt for meget. Rentebeløbet beregnes efter bestemmelserne i section 78 i VATA 1994, som har følgende ordlyd:

»Rente i visse tilfælde af officielle fejl

1. Såfremt en person på grund af en fejl begået af Commissioners har

a) indberettet et beløb i udgående afgift, som ikke var skyldig udgående afgift, og Commissioners i medfør af section 80(2A) er pligtig at betale (eller tilbagebetale) et beløb til denne, eller

b) undladt at gøre krav på kreditering i medfør af section 25 af et beløb, som han var berettiget til at gøre krav på kreditering af, og som Commissioners derfor er pligtig at betale ham, eller

c) [forudsat litra a) eller b) ikke er gældende] betalt et beløb i form af moms til Commissioners, som ikke var skyldig moms, og som Commissioners derfor er pligtig at betale tilbage til ham, eller

d) for sent modtaget betaling af et beløb, som Commissioners var pligtig at betale ham i forbindelse med moms,

skal Commissioners, såfremt og i det omfang det ikke er pligtig at gøre dette i henhold til andre bestemmelser ud over denne section, betale denne person rente af dette beløb for den relevante periode, dog med forbehold af nedenstående bestemmelser i denne section.

[…]

3. Rente i medfør af denne section betales med den gældende sats i henhold til section 197 i Finance Act 1996. […]«

III – Faktiske omstændigheder og de præjudicielle spørgsmål

5. Sagsøgerne i hovedsagen har udøvet eller udøver postordrevirksomhed i Det Forenede Kongerige, hvorved de gennem et netværk af personer, der benævnes »agenter«, distribuerer kataloger og sælger de varer, der er vist heri. Agenterne fik kommission af deres eget salg og salg gennem dem (herefter »tredjemands køb«). Denne kommission kunne udbetales kontant, den kunne indregnes i agenternes egne tidligere køb eller i fremtidige køb (til forhøjet sats).

6. Det er ubestridt i hovedsagen, at kommission af tredjemands køb fra 1973 til oktober 2004 blev behandlet fejlagtigt i forbindelse med beregningen af moms både i henhold til EU-retten og national ret, hvorved det afgiftspligtige beløb for visse leveringer blev sat for højt, og der som følge heraf blev betalt for meget moms.

7. Siden oktober 2004 har Her Majesty's Commissioners for Revenue & Customs (herefter »sagsøgte i hovedsagen«) i henhold til section 80 i VATA 1994 tilbagebetalt ca. 204 774 763 GBP, som sagsøgerne i hovedsagen havde betalt for meget i moms. Sagsøgte i hovedsagen har desuden i henhold til section 78 i VATA 1994 betalt 268 159 135 GBP i simpel rente.

8. Sagsøgerne i hovedsagen kræver yderligere beløb, der tilsammen udgør ca. 1 mia. GBP. Ifølge sagsøgerne er disse beløb den fortjeneste, som Det Forenede Kongerige har haft som følge af rådigheden over hovedstolene af den afgift, der var betalt for meget. Herom har den forelæggende ret ved dom af 19. maj 2010 fastslået, at sagsøgte skal frifindes i henhold til national ret uden at tage hensyn til EU-retten.

9. Da den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt denne afgørelse er forenelig med de EU-retlige krav, har den forelagt Domstolen følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

»1) Såfremt en afgiftspligtig person har betalt for meget moms, som medlemsstaten havde opkrævet i strid med kravene i EU's momslovgivning, er en medlemsstats afhjælpning da i overensstemmelse med EU-retten, hvis denne afhjælpning kun består i a) tilbagebetaling af de hovedstole, som er betalt for meget, og b) simpel rente af disse beløb i henhold til national ret, f.eks. section 78 i [VAT] Act 1994?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares benægtende, kræver EU-retten da, at en medlemsstats afhjælpning skal bestå i a) tilbagebetaling af de hovedstole, som er betalt for meget, og b) betaling af rentes rente som et mål for rådighedsværdien for medlemsstaten af de beløb, som er betalt for meget, og/eller tabet af pengenes rådighedsværdi for den afgiftspligtige?

3) Såfremt både spørgsmål 1 og 2 besvares benægtende, hvad skal den afhjælpning, som medlemsstaten i henhold til EU-retten skal yde, da omfatte ud over tilbagebetaling af de hovedstole, som er betalt for meget, med hensyn til rådighedsværdien af det for meget betalte beløb og/eller rente?

4) Såfremt spørgsmål 1 besvares benægtende, kræver det EU-retlige effektivitetsprincip da, at en medlemsstat skal undlade at anvende nationalretlige restriktioner (som f.eks. section 78 og 80 i [VATA] 1994) på alle nationale krav eller retsmidler, som ellers ville være til rådighed for den afgiftspligtige person, for at håndhæve den EU-retlige rettighed, som er fastslået af Domstolen i dennes svar på de tre første spørgsmål, eller er det tilstrækkeligt, at den nationale ret kun undlader at anvende sådanne restriktioner vedrørende et af disse nationale krav eller retsmidler?

Hvilke andre principper bør den nationale ret have for øje i forbindelse med gennemførelsen af denne EU-retlige rettighed for at sikre overensstemmelse med EU-rettens effektivitetsprincip?«

IV – Retsforhandlingerne ved Domstolen

10. Forelæggelsesafgørelsen, der er dateret den 4. november 2010, indgik til Domstolens Justitskontor den 14. december 2010. Sagsøgerne i hovedsagen, Det Forenede Kongerige, Forbundsrepublikken Tyskland, Republikken Cypern, Kongeriget Nederlandene, Den Franske Republik, Republikken Finland samt Europa-Kommissionen har indgivet indlæg under den skriftlige forhandling. Repræsentanterne for sagsøgerne i hovedsagen, Det Forenede Kongerige og Kommissionen deltog i retsmødet den 22. november 2011.

V – Parternes argumenter

A – *Det første, det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål*

11. Efter *Kommissionens* opfattelse skal det første, det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål besvares således, at såfremt en afgiftspligtig person har betalt for meget moms, som medlemsstaten havde opkrævet i strid med kravene i EU's momslovgivning, er en afhjælpning, der kun består i tilbagebetaling af de hovedstole, som er betalt for meget, og simpel rente af disse beløb, forenelig med EU-retten, for så vidt som denne afhjælpning indebærer en rimelig tilbagebetaling eller kompensation for tabet af rådigheden over pengene, og for så vidt som national ret ikke hjemler en gunstigere afhjælpning for andre afgifters vedkommende.

12. *Det Forenede Kongeriges*, *Republikken Cyperns*, *Den Franske Republiks* og *Forbundsrepublikken Tysklands regering* har besvaret det første præjudicielle spørgsmål således, at en medlemsstats afhjælpning, der i et tilfælde, hvor der er opkrævet moms i strid med EU-retten, i henhold til national ret består i tilbagebetaling af de hovedstole, som er betalt for meget, samt simpel rente af sådanne beløb, er i overensstemmelse med EU-retten. Også den *finske regering* har besvaret det første spørgsmål således og i denne forbindelse bemærket, at effektivitets- og ækvivalensprincippet skal overholdes. Den *nederlandske regering* har tilsvarende anført, at EU-retten ikke forpligter medlemsstaterne til at betale rentes rente i forbindelse med tilbagebetalingen af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten. På denne baggrund er Det Forenede Kongeriges og Republikken Cyperns regering samt den nederlandske og den finske regering af den opfattelse, at det ikke er nødvendigt at besvare det andet, det tredje og det fjerde præjudicielle spørgsmål.

13. For så vidt angår besvarelsen af det første, det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål er *sagsøgerne i hovedsagen* af den opfattelse, at den afhjælpning, som medlemsstaterne skal stille til rådighed med henblik på tilbagebetaling af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, bør kompensere for den fordel, som medlemsstaten har opnået ved at anvende den hovedstol, der er opkrævet i strid med EU-retten. Det tilkommer de nationale domstole at fastslå, om afhjælpningen foruden tilbagebetalingen af den hovedstol, der er betalt for meget, også bør omfatte simpel rente, rentes rente eller rente beregnet efter en anden formel.

B – *Det fjerde præjudicielle spørgsmål*

14. Ifølge *sagsøgerne i hovedsagen* bør det fjerde præjudicielle spørgsmål besvares således, at en national restriktion for så vidt angår håndhævelsen af rettigheder i henhold til EU-retten (såsom restriktionerne i section 78 og section 80 i VATA 1994), der er i strid med EU-retten og vedrører to forskellige nationale retsmidler, ikke må finde anvendelse på disse to retsmidler, hvis den, der er berettiget til tilbagebetalingen, efter national ret frit kan vælge mellem de to retsmidler.

15. Efter *Kommissionens* opfattelse er det ikke nødvendigt at besvare det fjerde spørgsmål. Såfremt Domstolen alligevel beslutter sig for at besvare dette spørgsmål, bør svaret være, at section 78 i VATA 1994 i sin helhed ikke må anvendes, såfremt denne bestemmelse viser sig at være uforenelig med EU-retten.

VI – Retlig vurdering

A – *Det første, det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål*

16. Med det første, det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, hvilken forrentning af den moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, de tilbagebetalingsberettigede momspligtige personer er berettiget til i et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede. I denne forbindelse spørger den forelæggende ret navnlig om, hvorvidt den nationale ret foruden tilbagebetalingen af den hovedstol, der er betalt for meget, skal fastsætte regler for en forrentning af dette beløb med »simpel« rente (første præjudicielle spørgsmål), med »rentes rente« (andet præjudicielle spørgsmål) eller med en anden af Domstolen nærmere fastsat rente (tredje præjudicielle spørgsmål).

17. Ved »simpel« forrentning forstår den forelæggende ret en forrentning uden kapitalisering af renterne for tidligere beregningsperioder. En forrentning med »rentes rente« ville derimod indebære, at renterne for tidligere beregningsperioder tilskrives hovedstolen, hvorved de bliver en del af beregningsgrundlaget for de efterfølgende renteperioder.

18. Udgangspunktet for besvarelsen af det første, det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål er konstateringen af, at problematikken vedrørende forrentningen af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, hverken var udtrykkeligt reguleret i det andet momsdirektiv [2] eller i det sjette direktiv [3].

2 — Rådets andet direktiv 67/228/EØF af 11.4.1967 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter – Det fælles merværdiafgiftssystems struktur og de nærmere regler for dets anvendelse, EFT 1967, s. 14.

3 — Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17.5.1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter – Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag, EFT L 145, s. 1.

19. Det skal derudover understreges, at sagsøgerne i hovedsagen ikke har anlagt erstatningssag med henvisning til en tilsidesættelse af EU-retten fra Det Forenede Kongeriges side [4]. Ifølge den forelæggende rets redegørelse er det ubestridt i hovedsagen, at betingelserne for et EU-retligt erstatningsansvar for staten ikke er opfyldt. Hovedsagen drejer sig således om søgsmål vedrørende tilbagebetaling af moms opkrævet i strid med EU-retten, der ikke kan kategoriseres som erstatningssøgsmål.

20. På baggrund af disse præciseringer skal der ved besvarelsen af det første til det tredje præjudicielle spørgsmål tages udgangspunkt i Domstolens faste praksis, hvorefter medlemsstaterne som udgangspunkt er forpligtet til at tilbagebetale afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten [5]. Den deraf følgende ret for den afgiftspligtige person til at få tilbagebetalt afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten, består som en konsekvens af og i tilslutning til de rettigheder, som borgerne er tillagt ved de EU-retlige bestemmelser, der forbyder sådanne afgifter [6].

21. Med henblik på den retslige gennemførelse af sådanne tilbagebetalingskrav i henhold til EU-retten skal de tilbagebetalingsberettigede anlægge sag ved medlemsstaternes domstole [7].

22. I mangel af EU-retlige bestemmelser på området tilkommer det også medlemsstaterne at fastsætte de konkrete processuelle regler for søgsmål om tilbagesøgning, idet de dog i denne forbindelse til enhver tid skal overholde ækvivalens- og effektivitetsprincippet [8]. Derved påhviler det hver enkelt medlemsstat at udpege de kompetente retter og fastsætte de processuelle regler for søgsmål om tilbagesøgning, idet disse regler dog ikke må være mindre gunstige end dem, som gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret (ækvivalensprincippet), og de må heller ikke i praksis gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, som tillægges i henhold til Unionens retsorden (effektivitetsprincippet) [9].

23. Medlemsstaternes opgave med at fastsætte processuelle regler med hensyn til fysiske og juridiske personers rettigheder og det skøn, som tilkommer medlemsstaterne i så henseende, sammenfattes traditionelt under begrebet »medlemsstaternes procesautonomi«. Dette begreb er dog lidt vildledende og upræcist. Mens udtrykket »autonomi« synes at indikere, at medlemsstaterne kan udøve et vidtgående skøn i forbindelse med fastsættelsen af processuelle regler, findes et sådant absolut skøn ifølge Domstolens praksis ikke. For det første lægger Domstolen i denne retspraksis til grund, at medlemsstaterne i henhold til EU-retten er forpligtet til at skabe procesretlig mulighed for at

4 — Ifølge fast praksis er EU-retten ikke til hinder for, at et erstatningssøgsmål vedrørende en tilsidesættelse af EU-retten kan eksistere side om side med et søgsmål om tilbagesøgning af beløb erlagt i urigtig formening om skyld. Jf. f.eks. dom af 20.10.2011, sag C-94/10, Danfoss og Sauer-Danfoss, Sml. I, s. 9963, præmis 32.

5 — Dom af 15.9.2011, sag C-310/09, Accor, Sml. I, s. 8115, præmis 71, af 2.10.2003, sag C-147/01, Weber's Wine World m.fl., Sml. I, s. 11365, præmis 93, og af 8.3.2001, forenede sager C-397/98 og C-410/98, Metallgesellschaft m.fl., Sml. I, s. 1727, præmis 84.

6 — Jf. f.eks. dommen i sagen Danfoss og Sauer-Danfoss, nævnt ovenfor i fodnote 4, præmis 20, dom af 6.9.2011, sag C-398/09, Lady & Kid m.fl., Sml. I, s. 7375, præmis 17, af 28.1.2010, sag C-264/08, Direct Parcel Distribution Belgium, Sml. I, s. 731, præmis 45, af 14.1.1997, forenede sager C-192/95 - C-218/95, Comateb m.fl., Sml. I, s. 165, præmis 20, og af 9.11.1983, sag 199/82, Amministrazione delle finanze dello Stato mod San Giorgio, Sml. s. 3595, præmis 12.

7 — TEUF indrømmer kun i nogle helt specifikke procedurer privatpersoner ret til direkte at indbringe søgsmål for Domstolen, eksempelvis fysiske og juridiske personers søgsmålsret i henhold til artikel 263, stk. 4, TEUF, artikel 268 TEUF eller artikel 270 TEUF. Jf. i denne forbindelse også J. Basedow, »Der Europäische Gerichtshof und das Privatrecht«, *Archiv für die civilistische Praxis*, bind 210 (2010), s. 157, på s. 192 ff., der mener, at den manglende mulighed for, at private aktører kan indbringe tvister vedrørende rettigheder i henhold til EU-retten for en EU-retsinstans, udgør en utilfredsstillende mangel på overensstemmelse mellem den processuelle og materielle EU-ret.

8 — Jf. f.eks. dommen i sagen Danfoss und Sauer-Danfoss, nævnt ovenfor i fodnote 4, præmis 24, dom af 6.10.2005, sag C-291/03, MyTravel, Sml. I, s. 8477, præmis 17, og dommen i sagen Weber's Wine World m.fl., nævnt ovenfor i fodnote 5, præmis 103.

9 — Jf. f.eks. Accor-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 5, præmis 79, dom af 8.7.2010, sag C-246/09, Bulicke, Sml. I, s. 7003, præmis 25, af 13.3.2007, sag C-524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, Sml. I, s. 2107, præmis 111, og af 12.12.2006, sag C-446/04, Test Claimants in the FII Group Litigation, Sml. I, s. 11753, præmis 203.

håndhæve rettigheder i henhold til EU-retten [10]. Afgørelsen om, hvorvidt der fastsættes processuelle regler for håndhævelsen af EU-retlige krav eller ej, er således ikke overladt til medlemsstaternes skøn. For det andet er det skøn, som tilkommer medlemsstaterne i forbindelse med fastsættelsen af de procedurer og processuelle regler, der finder anvendelse, begrænset af effektivitets- og ækvivalensprincippet.

24. Maksimen om »proces*autonomi*« indrømmer således ikke medlemsstaterne nogen reel autonomi, men derimod et vist skøn i forbindelse med fastsættelsen af de processuelle regler vedrørende krav i henhold til EU-retten, hvis håndhævelse ikke er reguleret nærmere i EU-retten [11]. Derudover er medlemsstaternes »*proces*autonomi« i Domstolens praksis ikke begrænset til processuelle spørgsmål. Tværtimod indbefatter den til dels også fastsættelsen af indholdsmæssige regler vedrørende krav i henhold til EU-retten [12], hvorfor procesautonomien samtidig giver medlemsstaterne en vis *remedial autonomy* [13].

25. Selv om begrebet »medlemsstaternes procesautonomi« følgelig er upræcist i to henseender, har det alligevel vundet indpas i Domstolens praksis som et yderst markant begreb [14]. Med forbehold af de ovenfor anførte præciseringer vil jeg også anvende begrebet i det følgende.

26. I forbindelse med sin praksis vedrørende medlemsstaternes procesautonomi har Domstolen allerede i flere tilfælde behandlet spørgsmålet om forrentning af beløb opkrævet i strid med EU-retten. I så henseende har Domstolen imidlertid i de enkelte domme nuanceret sine afgørelser, på grundlag af hvilke der kan sondres mellem to retninger i retspraksis.

27. I den første række af – navnlig ældre – domme har Domstolen fastslået, at problematikken om betaling af renter af beløb, der i henhold til EU-retten er opkrævet med urette, udgør et accessorisk spørgsmål, der skal reguleres i national ret. I denne forbindelse tilkommer det navnlig medlemsstaterne at regulere betaling af rente, herunder også det tidspunkt, fra hvilket renterne skal beregnes, samt rentesatsen. Det har Domstolen fastslået i dommen i sagen Roquette Frères mod Kommissionen [15] og Express Dairy Foods-dommen [16]. Denne retning i retspraksis er bl.a. blevet fulgt i Ansaldo Energia-dommen [17] samt i N-dommen [18].

10 — Jf. herom allerede dom af 16.12.1976, sag 33/76, Rewe-Zentralfinanz og Rewe-Zentral, Sml. s. 1989, der anses for den grundlæggende dom vedrørende medlemsstaternes procesautonomi som begreb i Domstolens praksis. I denne dom, der vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt de i national lovgivning fastsatte frister for gennemførelse af rettigheder i henhold til EU-retten var forenelige med EU-retten, kædede Domstolen medlemsstaternes procesautonomi som begreb sammen med princippet om loyalt samarbejde mellem Unionen og medlemsstaterne, der nu er forankret i artikel 4, stk. 3, TEU. Af dette princip udledte Domstolen navnlig, at det er de nationale retter, der skal sikre den retsbeskyttelse, som for de retsundergivne følger af den direkte virkning af fællesskabsrettens bestemmelser. Formålet hermed er at sikre EU-rettens fulde virkning og er tæt forbundet med princippet om effektiv retsbeskyttelse, henholdsvis den grundlæggende ret til adgang til effektive retsmidler i henhold til artikel 47 i chartret. Om denne sammenhæng mellem medlemsstaternes pligter i medfør af artikel 4 TEU, sikringen af EU-rettens fulde virkning og princippet om effektiv retsbeskyttelse henholdsvis den grundlæggende ret til adgang til effektive retsmidler i henhold til chartrets artikel 47, jf. f.eks. dom af 15.4.2008, sag C-268/06, Impact, Sml. I, s. 2483, præmis 41 ff.

11 — Jf. herom navnlig C.N. Kakouris, »Do the Member States possess judicial procedural »autonomy«?«, CMLRev., 1997, s. 1389 ff. Jf. også W. Van Gerven, »Of Rights, Remedies and Procedures«, CMLR, 2000, s. 502, der bl.a. foreslår, at begrebet procesautonomi erstattes af begrebet proceskompetence. I samme retning J. Delicostopoulos, »Towards European Procedural Primacy in National Legal Systems«, ELJ 2003, s. 599 ff., der i denne forbindelse antager, at der foreligger en blanding af medlemsstaternes proceskompetence og en forrang for EU's procesret.

12 — Jf. f.eks. dom af 4.7.2006, sag C-212/04, Adeneler m.fl., Sml. I, s. 6057, præmis 90 ff., hvor Domstolen bl.a. inddrog princippet om procesautonomi med henblik på at besvare spørgsmålet om, hvilke foranstaltninger eller sanktioner medlemsstaterne skal fastsatte for at imødegå den i den pågældende sag omhandlede tilsidesættelse af rettigheder i henhold til EU-retten. Jf. i samme retning domme af 7.9.2006, sag C-53/04, Marrosu og Sardino, Sml. I, s. 7213, præmis 50 ff., og sag C-180/04, Vassallo, Sml. I, s. 7251, præmis 35 ff.

13 — Jf. herom V. Trstenjak og E. Beysen, »European Consumer Protection Law: Curia semper dabit remedium?«, CMLR, 2011, s. 95, på s. 104 ff.

14 — Om den rolle, som medlemsstaternes procesautonomi spiller i den europæiske civile retspleje, jf. også G. Wagner, i Stein og Jonas, *Kommentar zur Zivilprozessordnung*, 22. oplag, Tübingen, 2011, indledningen før artikel 1, punkt 68 ff.

15 — Dom af 21.5.1976, sag 26/74, Sml. s. 677, præmis 11 ff.

16 — Dom af 12.6.1980, sag 130/79, Sml. s. 1887, præmis 16 ff.

17 — Dom af 15.9 1998, forenede sager C-279/96 - C-281/96, Sml. I, s. 5025, præmis 28.

18 — Dom af 7.9.2006, sag C-470/04, Sml. I, s. 7409, præmis 60.

28. I den anden række af – navnlig nyere – domme har Domstolen derimod fastslået, at den afgiftspligtige person i medfør af EU-retten har ret til renter af afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten. Denne retning i retspraksis tog sin begyndelse i dommen i sagen Metallgesellschaft m.fl. [19], i hvilken Domstolen skulle tage stilling til en sag om en forskudsskat, der var i strid med EU-retten. I denne dom bekræftede Domstolen ganske vist indledningsvis sin ældre retspraksis, hvorefter det tilkommer national ret at regulere alle accessoriske spørgsmål vedrørende tilbagebetaling af afgifter, der er opkrævet med urette, herunder eventuel betaling af rente, og herunder også det tidspunkt, fra hvilket renterne skal beregnes, samt rentesatsen [20]. Derefter præciserede Domstolen imidlertid, at i tilfælde, hvor der opkræves forskudsskat i strid med EU-retten, kræver EU-retten, at der tilkendes renter. Herom bemærkede Domstolen navnlig, at den EU-retlige bestemmelse, der er til hinder for opkrævning som en forskudsskat, giver den skattepligtige ret til at opnå påløbne renter af den betalte forskudsskat i tiden mellem forskudsbetalingen, der er i strid med EU-retten, og forfaldstidspunktet for denne betaling i overensstemmelse med EU-retten [21].

29. Denne nye retning i retspraksis er blevet bekræftet i dommene i sagerne Test Claimants in the FII Group Litigation [22] og Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation [23]. Endvidere viser begge domme klart, at den argumentation, der blev udviklet i dommen i sagen Metallgesellschaft m.fl. vedrørende betaling af forskudsskat, der er i strid med EU-retten, også kan overføres på tilfælde, hvor afgiftsopkrævningen som helhed var i strid med EU-retten. Dette er også logisk. Som begrundelse for rentekravet i henhold til EU-retten som følge af betaling af forskudsskat opkrævet i strid med EU-retten tager Domstolen nemlig udgangspunkt i en konstatering af, at den afgiftspligtige person har lidt tab, fordi pengebeløb som følge af forskudsopkrævningen af afgiften ikke har været til rådighed, hvorved disse tab skal klassificeres som beløb, der er blevet indeholdt af medlemsstaten eller betalt til denne i strid med EU-retten [24]. Eftersom en opkrævning af afgifter i strid med EU-retten ligeledes indebærer, at de betalte beløb ikke har været til rådighed indtil det tidspunkt, hvor de tilbagebetales, ser jeg ikke nogen grund til at sondre mellem den afgiftspligtige persons rentekrav i henhold til EU-retten i forbindelse med forudbetalinger, der er i strid med EU-retten, og et sådant krav i forbindelse med betalinger som sådan, der er i strid med EU-retten.

30. Det følger af det ovenstående, at medlemsstater, der har opkrævet afgifter i strid med EU-retten, efter Domstolens nyere retspraksis som udgangspunkt både skal tilbagebetale de afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten, og betale renter som kompensation for de betalte beløb, der ikke har været til rådighed. Den afgiftspligtige person har således ret til tilbagebetaling af afgiften samt ret til betaling af renter. Disse rettigheder tilkommer den afgiftspligtige person i medfør af de EU-retlige bestemmelser, hvorefter de opkrævede afgifter er forbudt.

31. Under anvendelse af retspraksis vedrørende medlemsstaternes procesautonomi tilkommer det medlemsstaterne at fastsætte de konkrete indholdsmæssige og processuelle regler for de afgiftspligtige personers rentekrav i henhold til EU-retten. Det tilkommer således medlemsstaterne at fastsætte reglerne for forrentning under hensyntagen til effektivitets- og ækvivalensprincippet. Under disse regler henhører også afgørelsen om, hvorvidt forrentningen skal ske efter et system med »simpel rente« eller efter et system med »rentes rente«.

19 — Dom af 8.3.2001, forenede sager C-397/98 og C-410/98, Sml. I, s. 1727.

20 — Ibidem, præmis 86.

21 — Ibidem, præmis 87 og 89.

22 — Nævnt ovenfor i fodnote 9, præmis 202 ff.

23 — Nævnt ovenfor i fodnote 9, præmis 112.

24 — Jf. navnlig dommen i sagen Test Claimants in the FII Group Litigation, nævnt ovenfor i fodnote 9, præmis 205.

32. Ifølge den forelæggende ret har Det Forenede Kongerige opfyldt sin EU-retlige forpligtelse til at indrømme den tilbagebetalingsberettigede momspligtige person et rentekrav. Det er derimod omtvistet, hvorvidt Det Forenede Kongerige ved fastsættelsen af reglerne for dette rentekrav har tilsidesat effektivitetsprincippet eller ækvivalensprincippet ved alene at lade hovedstolen forrente med simpel rente.

33. Efter min opfattelse kan spørgsmålet, om effektivitetsprincippet er blevet overholdt, uden videre besvares bekræftende.

34. Ifølge fast praksis forbyder effektivitetsprincippet medlemsstaterne at gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de EU-retlige rettigheder i praksis [25]. I forbindelse med fastsættelsen af reglerne for et rentekrav i henhold til EU-retten kommer en tilsidesættelse af effektivitetsprincippet således alene i betragtning, såfremt forrentningen reelt bliver så lav, at den udhuler indholdet i rentekravet i henhold til EU-retten uforholdsmæssigt.

35. I denne forbindelse fremgår det af forelæggelseskendelsen, at Det Forenede Kongerige har betalt renter af den moms, der i strid med EU-retten er opkrævet hos sagsøgerne i hovedsagen, i henhold til section 78 i VATA 1994.

36. Renter, der pålægges i medfør af section 78 i VATA 1994, beregnes med henvisning til section 197 i Finance Act 1996 og the Air Passenger Duty and Other Indirect Taxes (Interest Rate) Regulations 1998. Den brede virkning af disse bestemmelser er, at satserne, med henblik på section 78, siden 1998 er blevet fastsat ved en formel, som kan henføres til den gennemsnitlige almindelige udlånsrente i seks clearingbanker, der benævnes »referencerenten«. For perioder mellem 1973 og 1998 er renten specificeret i tabel 7 i 1998 Regulations. Den rente, der gælder i medfør af section 78, er referencerenten minus 1%. I section 78 defineres den »relevante periode«, for hvilken der skal betales rente. I hovedsagen begynder den med den dato, hvor Commissioners modtog den moms, der blev betalt for meget, og slutter på den dato, hvor Commissioners godkender betalingen af det beløb, der skal betales rente af.

37. Under anvendelse af disse bestemmelser har Det Forenede Kongerige tilbagebetalt den moms på ca. 204 774 763 GBP, som var blevet modtaget i strid med EU-retten i perioden fra 1973 til 2004, samt 268 159 135 GBP i simpel rente til sagsøgerne i hovedsagen. Sagsøgerne i hovedsagen er således blevet indrømmet en ret til simpel rente i henhold til section 78 i VATA 1994, hvorefter det rentebeløb, der er påløbet over en periode på ca. 30 år (268 159 135 GBP), overstiger hovedstolen (204 774 763 GBP) med mere end 25%. Denne forrentning i henhold til section 78 i VATA 1994 opfylder efter min opfattelse uden videre effektivitetsprincippet.

38. Spørgsmålet om, hvorvidt den simple rente i henhold til section 78 i VAT Act 1994 i en sag som den foreliggende også opfylder ækvivalensprincippet, er derimod ikke så enkelt at besvare.

39. Hvad angår ækvivalensprincippet bemærkes, at dette ifølge fast retspraksis kræver, at alle de bestemmelser, der finder anvendelse på søgsmål, anvendes uden forskel på søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af EU-retten, og lignende søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af national ret [26]. For så vidt angår den foreliggende sag indebærer dette, at reglerne for retten til rente af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, ikke må være mindre gunstige end reglerne for sammenlignelige

25 — Jf. f.eks. Accor-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 5, præmis 79, og dom af 30.6.2011, sag C-262/09, Meilicke m.fl., Sml. I, s. 5669, præmis 55.

26 — Jf. dom af 15.4.2010, sag C-542/08, Barth, Sml. I, s. 3189, præmis 19, af 26.1.2010, sag C-118/08, Transportes Urbanos y Servicios Generales, Sml. I, s. 635, præmis 33, og af 19.9.2006, forenede sager C-392/04 og C-422/04, i-21 Germany og Arcor, Sml. I, s. 8559, præmis 62.

rentekrav hidrørende fra en tilsidesættelse af national ret (herefter »sammenlignelige nationale rentekrav«). For at de nationale rentekrav, der anvendes som sammenligningsgrundlag, er sammenlignelige, kræves det i denne forbindelse, at disse med hensyn til deres genstand og væsentligste momenter kan anses for sammenlignelige [27].

40. For at kunne besvare spørgsmålet om, hvorvidt ækvivalensprincippet er overholdt, må den forelæggende ret, som er den eneste, der har direkte kendskab til renteregelerne for tilbagebetalingskrav over for staten, derfor undersøge, om de regler, der i henhold til section 78 i VAT Act 1994 gælder for forrentningen af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, svarer til de regler, der gælder for sammenlignelige nationale rentekrav.

41. I denne forbindelse bemærkes det, at parterne i den foreliggende sag definerer den kreds af sammenlignelige nationale rentekrav, der skal anvendes som sammenligningsgrundlag, forskelligt.

42. Ifølge Kommissionen skal der som led i undersøgelsen vedrørende ækvivalensprincippet foretages en sammenligning af forrentningen af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, og forrentningen ved retsstridig opkrævning af andre skatter. Ud fra denne tilgang skal forrentningen af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, følgelig sammenlignes med den forrentning, der er fastsat i henhold til national ret i tilfælde af en retsstridig opkrævning af andre direkte eller indirekte skatter end moms.

43. Det Forenede Kongeriges regering har derimod gjort gældende, at forrentningen af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, kun skal sammenlignes med forrentningen af retsstridigt opkrævede indirekte skatter, men ikke med forrentningen af retsstridigt opkrævede direkte skatter.

44. Ifølge den nederlandske regering [28] kræver ækvivalensprincippet i et tilfælde som det foreliggende derimod, at søgsmål om tilbagebetaling af retsstridigt opkrævet moms behandles på samme måde som nationale søgsmål om tilbagebetaling af tilsvarende skatter og afgifter. På grundlag af denne tilgang skal det således først fastslås, hvilke skatter og afgifter der er sammenlignelige med momsen. Derefter skal reglerne for forrentning i tilfælde af en retsstridig opkrævning af sådanne tilsvarende skatter og afgifter sammenlignes med forrentningsreglerne på momsområdet.

45. Den franske regering [29] henviser i denne forbindelse til Domstolens praksis, hvorefter en national bestemmelse om tilbagebetaling er i overensstemmelse med ækvivalensprincippet, såfremt den finder anvendelse uden forskel på søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af EU-retten, og søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af national ret, og der er tale om afgifter eller gebyrer af samme art.

46. Disse divergerende opfattelser, som Kommissionen, Det Forenede Kongeriges regering og den nederlandske og den franske regering har fremført, viser tydeligt, at det i et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede kan vise sig at være særdeles vanskeligt konkret at fastslå, hvilke nationale rentekrav der er sammenlignelige.

47. For at fastslå, hvilke nationale rentekrav der er sammenlignelige, skal den forelæggende ret tage udgangspunkt i de væsentligste momenter for krav på forrentning af retsstridigt opkrævet moms i henhold til EU-retten. Sammenlignelige er i så henseende under alle omstændigheder krav på forrentning af indirekte skatter, der er opkrævet i strid med national ret. Spørgsmålet om, hvorvidt kravene på forrentning af direkte skatter eller afgifter, der er opkrævet i strid med national ret, i et tilfælde som det foreliggende ligeledes skal betragtes som sammenlignelige nationale rentekrav, kan

27 — Jf. f.eks. dommen i sagen Transportes Urbanos y Servicios Generales, nævnt ovenfor i fodnote 26, præmis 35, og Bulicke-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 9, præmis 28, samt dom af 16.5.2000, sag C-78/98, Preston m.fl., Sml. I, s. 3201, præmis 49.

28 — Den nederlandske regerings skriftlige indlæg, punkt 21.

29 — Den franske regerings skriftlige indlæg, punkt 55.

derimod ikke besvares abstrakt [30]. Såfremt dette spørgsmål rent faktisk er relevant i hovedsagen i forbindelse med undersøgelsen vedrørende ækvivalensprincippet, bør den forelæggende ret i en ny præciserende præjudiciel forelæggelse anmode Domstolen om yderligere vejledning angående sammenligneligheden af de relevante nationale rentekrav.

48. Såfremt den forelæggende ret i lyset af ovenstående bemærkninger konkluderer, at der findes flere sammenlignelige nationale rentekrav, for hvilke der gælder forskellige regler, er der imidlertid ikke tale om en tilsidesættelse af ækvivalensprincippet, blot fordi den moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, ikke forrentes efter de gunstigste regler, der gælder for et eller flere sammenlignelige rentekrav. Ifølge fast praksis kan ækvivalensprincippet nemlig ikke fortolkes således, at en medlemsstat er forpligtet til at udvide den gunstigste nationale ordning til at omfatte alle sager, der anlægges på et bestemt retsområde [31].

49. På baggrund af ovenstående betragtninger skal det første, det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål besvares således, at en afgiftspligtig person, der har betalt for meget moms, som medlemsstaten havde opkrævet i strid med kravene i EU's momslovgivning, i medfør af EU-retten har ret til tilbagebetaling af den moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, samt ret til betaling af rente på den hovedstol, der skal tilbagebetales. Spørgsmålet om, hvorvidt forrentningen af den hovedstol, der skal tilbagebetales, skal ske efter et system med »simpel rente« eller derimod efter et system med »rentes rente«, vedrører reglerne for rentekravet i henhold til EU-retten, der skal fastsættes af medlemsstaterne under hensyntagen til effektivitets- og ækvivalensprincippet.

B – *Det fjerde præjudicielle spørgsmål*

50. Med sit fjerde præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret at få afklaret, hvilken fremgangsmåde der skal anvendes i henhold til EU-retten, såfremt betaling af simpel rente i henhold til section 78 i VAT Act 1994 af den moms, der blev opkrævet for meget i perioden 1973-2004, ikke opfylder kravene i henhold til det EU-retlige effektivitetsprincip.

51. Som jeg allerede har redegjort for, er en simpel forrentning i henhold til section 78 i VATA 1994 af den moms, der blev opkrævet for meget i perioden 1973-2004, uden videre forenelig med effektivitetsprincippet. Denne konstatering er imidlertid ikke ensbetydende med, at det fjerde præjudicielle spørgsmål må anses for irrelevant. Det fremgår nemlig af den forelæggende rets bemærkninger vedrørende baggrunden for det fjerde præjudicielle spørgsmål, at dette præjudicielle spørgsmål – på trods af den udtrykkelige henvisning til effektivitetsprincippet – i det væsentlige vedrører virkningen af ækvivalensprincippet.

52. Med henblik på en bedre forståelse af det fjerde præjudicielle spørgsmål vil jeg først behandle de forskellige grundlag for krav på forrentning af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, der er til diskussion i hovedsagen. Det fremgår navnlig af den præjudicielle forelæggelse, at der i diskussionen foruden retten til simpel rente i henhold til section 78 i VATA 1994 indgår yderligere to nationale krav eller retsmidler. Det drejer sig ifølge det oplyste navnlig om det såkaldte *mistake-based claim* på den ene side og det såkaldte *Woolwich claim* på den anden side. Disse to søgsmålsgrunde i henhold til *common law* kan ifølge den forelæggende rets fremstilling ikke gøres gældende, fordi section 78 i VATA 1994 finder anvendelse.

30 — Jf. i denne forbindelse også dom af 15.3.2007, sag C-35/05, Reemtsma Cigarettenfabriken, Sml. I, s. 2425, præmis 43 ff., hvori Domstolen i forbindelse med vurderingen af direkte og indirekte skatters sammenlignelighed konkluderede, at det direkte skattesystem som helhed ikke er forbundet med merværdiafgiftssystemet.

31 — Bulicke-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 9, præmis 27, dommen i sagen Transportes Urbanos y Servicios Generales, nævnt ovenfor i fodnote 26, præmis 34, dom af 29.10.2009, sag C-63/08, Pontin, Sml. I, s. 10467, præmis 45, og dommen i sagen Ansaldo Energia m.fl., nævnt ovenfor i fodnote 17, præmis 29.

53. Såfremt den omstændighed, at disse søgsmålsgrunde i henhold til *common law* udelukkes, fordi section 78 i VATA 1994 i forbindelse med besvarelsen af det første til det tredje præjudicielle spørgsmål viser sig at være i strid med EU-retten, antyder den forelæggende ret, at en løsning, der er i overensstemmelse med EU-retten, kan opnås ved, at sagsøgerne i hovedsagen gives adgang til at gøre et *Woolwich claim* gældende, men ikke et *mistake-based claim*.

54. På denne baggrund ønsker den forelæggende ret med sit fjerde spørgsmål i det væsentlige oplyst, om der i hovedsagen – såfremt det fastslås, at section 78 og section 80 i VATA 1994 er i strid med EU-retten – kan opnås en forrentning, der er i overensstemmelse med EU-retten, ved at undlade at anvende den i disse bestemmelser indeholdte restriktion på *Woolwich claim*, eller om det kræves, at restriktionen i section 78 og section 80 i VATA 1994 ikke anvendes på nogen krav eller retsmidler i henhold til *common law*.

55. I deres skriftlige og mundtlige indlæg har sagsøgerne i hovedsagen i den henseende anført [32], at de krav i henhold til *common law*, der er relevante i hovedsagen, er frit konkurrerende krav, hvorfor indehaveren af et krav – når alle betingelser for anvendelsen heraf er opfyldt – efter eget skøn kan beslutte sig for et af de krav, der kan vælges imellem. For de to krav i henhold til *common law* (*mistake-based claim* og *Woolwich claim*), som sagsøgerne i hovedsagen kan vælge imellem, gælder en præklusionsfrist på seks år. Ved et *Woolwich claim* begynder fristen at løbe allerede fra betalingstidspunktet, ved et *mistake-based claim* derimod først fra det tidspunkt, hvor den tilbagebetalingsberettigede får kendskab til den retsstridige betaling eller med rimelighed burde have fået kendskab hertil. Da sagsøgerne i hovedsagen ifølge deres egne oplysninger har gjort deres krav gældende inden for den seksårige frist fra det tidspunkt, hvor de fik kendskab hertil, har de en særlig interesse i at påberåbe sig et *mistake-based claim* som søgsmålsgrund i hovedsagen.

56. Med henblik på besvarelsen af det fjerde præjudicielle spørgsmål skal der tages udgangspunkt i princippet om, at fastsættelsen af reglerne for forrentningen af afgifter opkrævet i strid med EU-retten påhviler medlemsstaterne under hensyntagen til effektivitets- og ækvivalensprincippet. I denne forbindelse har jeg allerede fastslået, at den simple forrentning af momsen, der er opkrævet i strid med EU-retten, i henhold til section 78 i VATA 1994, som Det Forenede Kongerige har fastsat, opfylder effektivitetsprincippet [33].

57. Spørgsmålet om, hvorvidt denne simple forrentning i henhold til section 78 i VATA 1994 og den dermed forbundne udelukkelse af mere vidtgående søgsmålsgrunde i henhold til *common law* også opfylder ækvivalensprincippet, skal besvares af den forelæggende ret på grundlag af de ovenfor anførte kriterier [34]. I forbindelse med det fjerde præjudicielle spørgsmål skal denne ret navnlig besvare spørgsmålet om, hvorvidt en afgiftspligtig person, der kræver sammenlignelige skatter eller afgifter, der er opkrævet i strid med national ret, tilbagebetalt tillige med renter, som søgsmålsgrund for rentekravene frit kan vælge mellem *common law* eller, i givet fald, en lovbestemmelse, og derfor – såfremt alle betingelser for anvendelsen af disse er opfyldt – kan vælge mellem et *Woolwich claim*, et *mistake-based claim* eller en anden søgsmålsgrund og derigennem også selv kan bestemme, hvilke renteregler der skal gælde.

58. Såfremt den forelæggende ret i denne forbindelse konkluderer, at reglerne for forrentning af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, er mindre gunstige end reglerne for sammenlignelige nationale rentekrav, fordi de afgiftspligtige personer gennem deres valg af søgsmålsgrund kan bestemme præklusionsfristen og andre kendetegn ved sammenlignelige nationale rentekrav, mens dette ikke er

32 — Skriftligt indlæg, punkt 34 ff. og 112 ff.

33 — Jf. punkt 33 ff. i dette forslag til afgørelse.

34 — Jf. punkt 38 ff. i dette forslag til afgørelse.

tilfældet for forrentningen af moms opkrævet i strid med EU-retten, er retten forpligtet til også at anvende de gunstigere regler, der gælder for sammenlignelige nationale rentekrav, på forrentningen af moms opkrævet i strid med EU-retten og derigennem give de afgiftspligtige personer mulighed for frit at vælge søgsmålsgrunden.

59. For at sikre EU-rettens fulde virkning er den forelæggende ret i så fald forpligtet til om nødvendigt at se bort fra de nationale bestemmelser, der er til hinder for en forrentning af moms opkrævet i strid med EU-retten i henhold til de gunstigere regler, der gælder for sammenlignelige nationale rentekrav, og anvende de nationale bestemmelser, hvorefter der gælder gunstigere regler for sammenlignelige nationale krav, på rentekravene i henhold til EU-retten[35]. Denne forpligtelse følger direkte af, at de EU-retlige bestemmelser, der hjemler de tilbagebetalingsberettigede momspligtige personers rentekrav, har direkte virkning og forrang[36].

60. Alligevel skal jeg atter bemærke, at ækvivalensprincippet ikke må fortolkes således, at medlemsstaten er forpligtet til at udvide den gunstigste nationale ordning til at omfatte sammenlignelige søgsmål vedrørende forrentningen af moms opkrævet i strid med EU-retten[37]. Såfremt det viser sig, at tilbagebetalingsberettigede afgiftspligtige personer gennem deres valg af søgsmålsgrund kun kan bestemme præklusionsfristen og andre kendetegn for nogle sammenlignelige nationale rentekravs vedkommende, mens dette er udelukket for andre sammenlignelige nationale rentekravs vedkommende, kan medlemsstaten også udelukke det frie valg af søgsmålsgrund for så vidt angår forrentningen af moms opkrævet i strid med EU-retten.

61. På baggrund af ovenstående betragtninger skal det fjerde præjudicielle spørgsmål besvares således, at den forelæggende ret, såfremt den konkluderer, at de i hovedsagen omtvistede regler for forrentning af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, er mindre gunstige end reglerne for sammenlignelige nationale rentekrav, og at der derfor foreligger en tilsidesættelse af ækvivalensprincippet, er forpligtet til at fortolke og anvende de nationale bestemmelser således, at den moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, forrentes i henhold til de gunstigere regler, der gælder for sammenlignelige nationale krav.

VII – Forslag til afgørelse

62. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg, at Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål på følgende måde:

»1) En afgiftspligtig person, der har betalt for meget moms, som medlemsstaten havde opkrævet i strid med kravene i EU's momslovgivning, har i medfør af EU-retten ret til tilbagebetaling af den moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, samt ret til betaling af rente på den hovedstol, der skal tilbagebetales. Spørgsmålet om, hvorvidt forrentningen af den hovedstol, der skal tilbagebetales, skal ske efter et system med »simpel rente« eller derimod efter et system med »rentes rente«, vedrører reglerne for rentekravet i henhold til EU-retten, der skal fastsættes af medlemsstaterne under hensyntagen til effektivitets- og ækvivalensprincippet.

2) Såfremt den forelæggende ret konkluderer, at de i hovedsagen omtvistede regler for forrentning af moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, er mindre gunstige end reglerne for sammenlignelige nationale rentekrav, og at der derfor foreligger en tilsidesættelse af

35 — Jf. f.eks. dom af 15.7.2010, sag C-256/09, Purrucker, Sml. I, s. 7353, præmis 99, af 14.1.2010, sag C-233/08, Kyrian, Sml. I, s. 177, præmis 61, og af 8.11.2005, sag C-443/03, Leffler, Sml. I, s. 9611, præmis 51.

36 — Om EU-rettens forrang og direkte virkning, jf. f.eks. udtalelse 1/09 af 8.3.2011, Sml. I, s. 2099, præmis 65, samt udtalelse 1/91 af 14.12.1991, Sml. I, s. 6079, præmis 21.

37 — Jf. herom den ovenfor i fodnote 31 nævnte retspraksis.

ækvivalensprincippet, er den forpligtet til at fortolke og anvende de nationale bestemmelser således, at den moms, der er opkrævet i strid med EU-retten, forrentes i henhold til de gunstigere regler, der gælder for sammenlignelige nationale krav.«